

UNIT 2

CURRICULUM DEVELOPMENT

1. **STAGES OF CURRICULUM** अभ्यासक्रम विकसनाच्या पायऱ्या
2. **TYPES OF CURRICULUM THEORIES** अभ्यासक्रम उपपत्तीचे प्रकार
3. **PATTERNS OF CURRICULUM THEORIES** अभ्यासक्रम उपपत्तीचा आकृतिबंध / नमुना
4. **SELECTION OF CURRICULUM EXPERIENCES & LEARNING EXPERIENCES** अभ्यासक्रम अनुभव आणि अध्ययन अनुभव यांची निवड
5. **ORGANIZATION OF CURRICULUM CONTENT & LEARNING EXPERIENCES** अभ्यासक्रम आशय आणि अध्ययन अनुभव यांचे संघटन

CURRICULUM DEVELOPMENT—

“It is defined as the process of selecting ,organizing ,executing and evaluating the learning experiences on the basis of needs ,abilities and interest of the learners and the nature of the society and community .”

“अभ्यासक्रम विकसन हे अध्ययनाची आवश्यकता, क्षमता आणि रुची आणि समाज आणि समुदायाच्या स्वरूपाच्या आधारे अध्ययनाच्या अनुभवांची निवड, आयोजन, अंमलबजावणी आणि मूल्यांकन करण्याची प्रक्रिया होय .”

CURRICULUM DEVELOPMENT अभ्यासक्रम विकसन

“It is based upon the broad goal and identifies ways to translate those goals into a co-ordinated and coherent program of learning experience”

“हे व्यापक ध्येयांवर आधारित आहे आणि त्या लक्ष्यांचा शिकण्याच्या अनुभवाच्या समन्वयित आणि सुसंगत कार्यक्रमात अनुवाद करण्याचे मार्ग ओळखतो”

Curriculum Development

1. To Develop objectives of curriculum

अभ्यासक्रमाची उद्दीष्टे विकसित करणे

2.To planning for decision of curriculum

अभ्यासक्रमाच्या निर्णयाचे नियोजन करणे

3.To collect the information about school

शाळेची माहिती संकलित करणे

4. To collect the information about society.

समाजाबद्दल माहिती गोळा करणे

5.To decide the content of curriculum.

अभ्यासक्रमाची सामग्री ठरविणे

6.To take decision about content सामग्रीबद्दल निर्णय घेणे

Characteristics of curriculum Development

1. Change बदल

2. Efforts of co-operation सहकार्याचे कार्य

3. Conceptual attitude सामान्य दृष्टीकोन

4. Systematic organization पद्धतशीर संस्था

5. Inclusive attitude समावेशक दृष्टीकोन

6. Need of the students. विद्यार्थ्यांची आवश्यकता/ गरज

7. Concerns to life skill जीवन कौशल्याची चिंता

8. Value based attitude मूल्य आधारित दृष्टीकोन

9. Integral अखंड

10. Continuous process सतत प्रक्रिया

11. Experience through activity क्रियाद्वारे अनुभव

CURRICULUM DEVELOPMENT **अभ्यासक्रम विकसन**

PLANNING नियोजन

IMPLIMENTATION अंमलबजावणी

EVALUATION मूल्यमापन

NEED & IMPORTANTS OF CURRICULUM DEVELOPMENT

1. To know the correct situation *अचूक परिस्थिती जाणून घेण्यासाठी*
2. To know about alternatives *वैकल्पिक माहिती जाणून घ्या*
3. Establishing a sequence of learning *अभ्यासक्रम निश्चित प्रस्थापित करणे*

4. Helpful in defining desired outcomes or specific objectives in behavioral terms **मनोवृत्तीची कार्ये किंवा विशिष्ट अटींमधील विशिष्ट निकष निश्चित करण्यात मदत**

5. Helpful in indentifying suggested activities. **सूचविलेल्या क्रियांची यादी करण्यास मदत करणे**

6. Helpful in developing suggested material **सूचविलेल्या साहित्य विकसीत करण्यात मदत**

7. Helpful in suggesting evaluating procedure **मूल्यांकन/ मूल्यमापन प्रक्रियेत सहाय्यक**

PRINCIPLES OF CURRICULUM DEVELOPMENT

1. *Philosophical principle* ताल्विक तत्व

2. *Psychological principle* मानसशास्त्रीय तत्त्व

3. *Sociological principle* समाजशास्त्रीय तत्व

4. *Miscellaneous principle* विविध तत्व

Principles of curriculum development

- 1. The conservative principle**
- 2. The forward looking principle**
- 3. The creative principle**
- 4. Principle of totality form**
- 5. Activity principle**
- 6. Preparation for life**
- 7. Principle of connecting to life**
- 8. Child centered**
- 9. Integration and correlation**

Thank
You

PRINCIPLES OF CURRICULUM DEVELOPMENT

1. *Philosophical principle* तात्विक तत्व

2. *Psychological principle* मानसशास्त्रीय तत्त्व

3. *Sociological principle* समाजशास्त्रीय तत्व

4. *Miscellaneous principle* विविध तत्व

1. Philosophical principle तात्विक तत्व

✓ Content and objectives --systematic relation सामग्री आणि उद्दीष्टे - प्रणालीसंबंधी संबंध

✓ Health education ,games ,practice ,self discipline आरोग्य शिक्षण, खेळ, सराव, स्वयं शिस्त

✓ Self-help स्वतः ची मदत

✓ Emotional ,social ,aesthetic , creativity ,moral development भावनिक, सामाजिक, सौंदर्याचा, सर्जनशीलता, नैतिक विकास

✓ Idealism –truth ,goodness and beauty

2. Psychological principle मानसशास्त्रीय तत्त्व

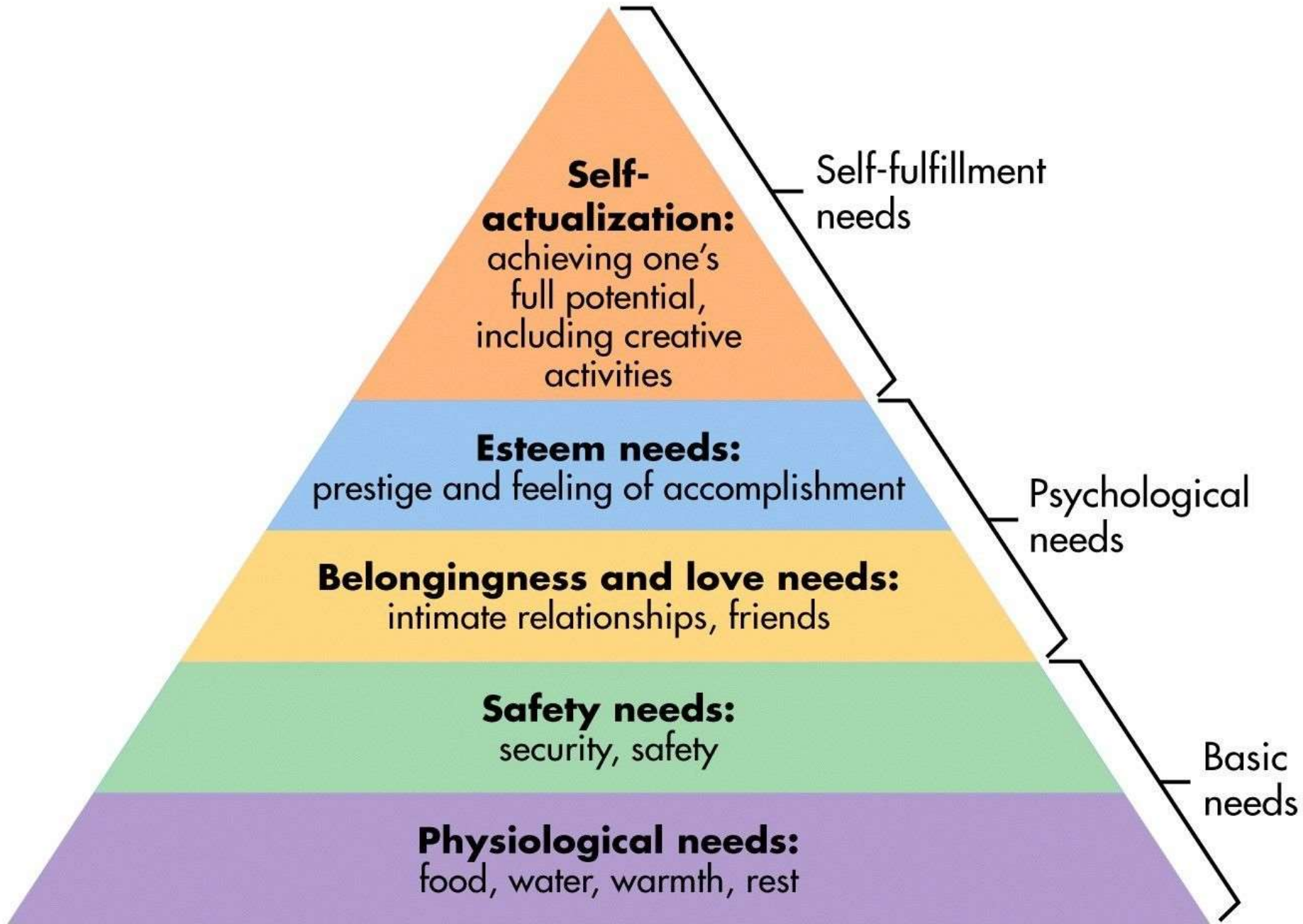
✓ Eagerness उत्सुकता

✓ Happiness and freedom सुख आणि स्वातंत्र्य

✓ Knowledge about creativity सर्जनशीलता बद्दल ज्ञान

✓ Research संशोधन

3. Sociological principle समाजशास्त्रीय तत्व

✓ Cultural development सांस्कृतिक विकास

✓ Economic abilities and independent development आर्थिक क्षमता आणि स्वतंत्र विकास

✓ Social work समाजकार्य

✓ International integrity आंतरराष्ट्रीय सचोटी / ऐक्य

✓

✓ Environmental and technical need पर्यावरणीय आणि तांत्रिक गरज

Core elements

- 1) History of India's freedom movement**
- 2) Constitutional obligations**
- 3) Content essential to nurture National**
- 4) India's common cultural heritage**
- 5) Egalitarianism ,democracy and secularism**
- 6) Equality of sexes**
- 7) Protection of environment**
- 8) Removal of social barriers**
- 9) observance of small family norms**
- 10) Inculcation of scientific temper**

4. Miscellaneous principle *विविध / मिश्र तत्व*

✓ Curriculum development is based on information
अभ्यासक्रम विकास माहितीवर आधारित आहे

✓ Curriculum process is not a dynamic *अभ्यासक्रम प्रक्रिया गतिमान नसावी*

✓ Concerns to standard *इयत्तेशी संबंधित*

✓ Realistic *वास्तववादी*

✓ Child cantered *विद्यार्थी केंद्रित*

✓ Based on future *भविष्यावर आधारित*

Principles of curriculum development

- 1. The conservative principle**
- 2. The forward looking principle**
- 3. The creative principle**
- 4. Principle of totality form**
- 5. Activity principle**
- 6. Preparation for life**
- 7. Principle of connecting to life**
- 8. Child centered**
- 9. Integration and correlation**

Stages of curriculum Development – अभ्यासक्रम विकासाचे टप्पे

=

1. Assessment of educational needs शैक्षणिक गरजांचे मूल्यांकन
2. Selection of aims and objectives ध्येय आणि उद्दीष्टांची निवड
3. Selection & organization of teaching content .शिक्षण सामग्रीची निवड आणि संस्था
4. Selection & organization of teaching experience Teaching. आशयाची निवड आणि आशयाचे संघटन
5. Developing curriculum अभ्यासक्रम विकसित करणे
6. Curriculum implementation अभ्यासक्रम अंमलबजावणी
7. Evaluation मूल्यांकन

1. Assessment of educational needs- शैक्षणिक गरजांचे मूल्यांकन

- a) Planning method नियोजन पद्धत
- b) Analyzing method विश्लेषण करण्याची पद्धत

learners needs # शिकणाऱ्याची गरज

- ✓ Cognitive development संज्ञानात्मक / बौद्धिक विकास
- ✓ Linguistic development भाषिक विकास
- ✓ Psycho –social development मानसिक /सामाजिक विकास
- ✓ Moral /affective development नैतिक / भावात्मक विकास
- ✓ Vocational focus व्यावसायिक उद्दिष्ट्ये

society's need समाजाची गरज

- ✓ Values and culture मूल्ये आणि संस्कृती
- ✓ Literacy साक्षरता
- ✓ Professional skills व्यावसायिक कौशल्य
- ✓ Interpersonal skills वैयक्तिक कौशल्य
- ✓ Creativity and newness सर्जनशीलता आणि नवीनता
- ✓ social Arrangement /system सामाजिक व्यवस्था

2.Selection of aims and objectives ध्येय आणि उद्दीष्टांची निवड

- a) Analyze of our culture आपल्या संस्कृतीचे विश्लेषण
- b) The present status of learner शिकणार्याची सद्यस्थिती
- c) The state of our knowledge of the subject matter or content विषय/आशय किंवा सामग्रीच्या आमच्या ज्ञानाची स्थिती
- d) Relevance of the school's philosophy of education शाळेच्या शिक्षणाच्या तत्वज्ञानाचे प्रासंगिकता/ समर्पकता
- e) Consistency of our theory ---
  1. matching जुळवणे
  - 2.worth योग्यता / गुणवत्ता
  - 3.wording शब्दरचना
  - 4.appropriateness उचित
  5. logical grouping तार्किक वर्गीकरण
  - 6.revision उजळणी

3. Selection & organization of teaching content शिक्षण सामग्रीची निवड आणि संस्था

1. Circular content

2. Criteria for content selection आशय निवडीचे निकष

a) self dependent स्वावलंबी

b) significance महत्त्व

c) validity वैधता

d) interest आवड

e) utility उपयुक्तता

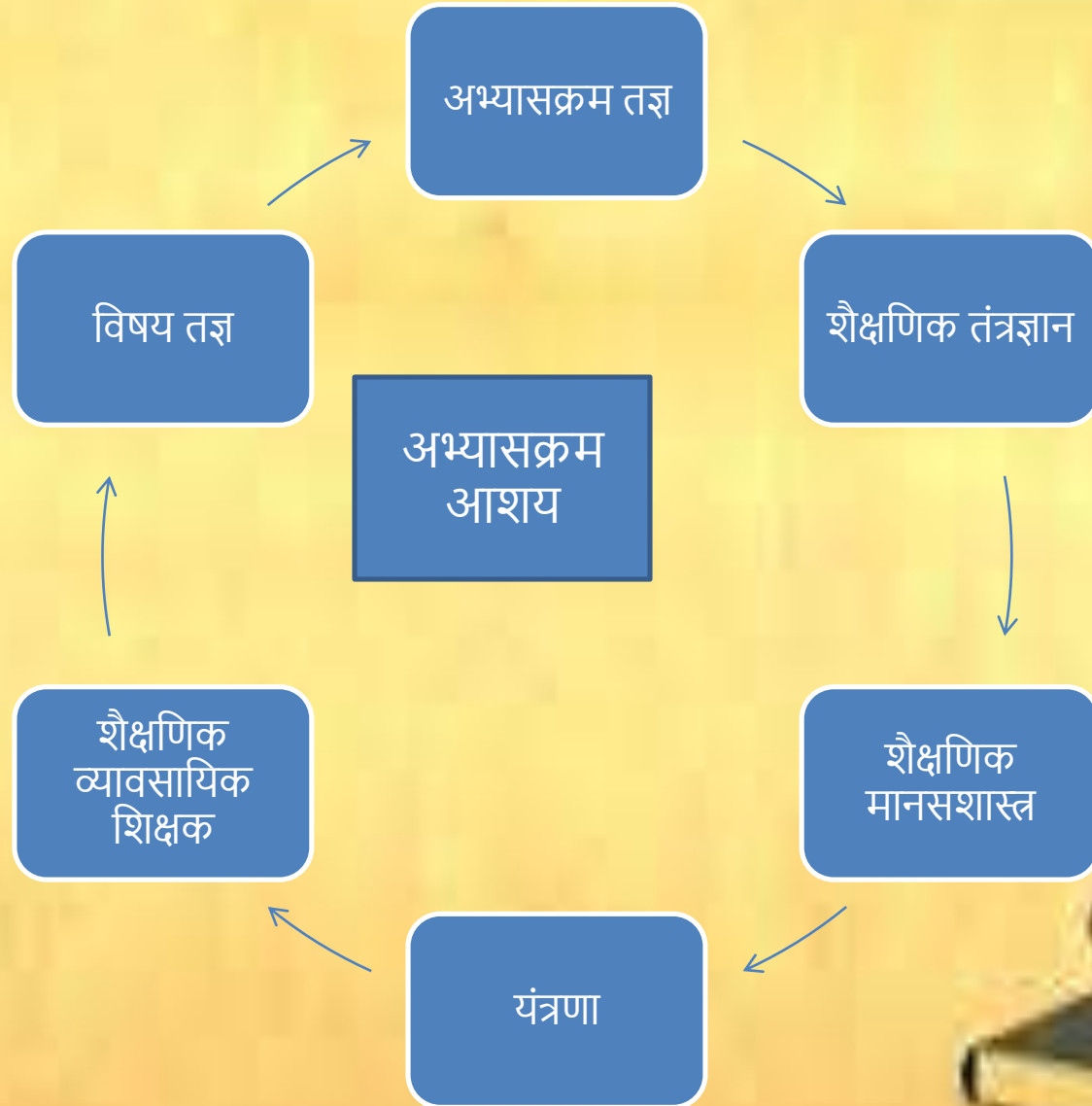
f) learn ability क्षमता जाणून घ्या

g) feasibility व्यवहार्यता

4. Selection & organization of teaching experience Teaching आशयाची निवड आणि आशयाचे संघटन

What is selection and organization of content?

Guiding Principles in the Selection and Organization of Content The Structure of Subject Matter, Content Our subject matter content includes cognitive, skill, and affective components. The cognitive component is concerned with facts, concepts, principles, hypothesis, theories, and laws.

आशय निवडी आणि संघटनेतील मार्गदर्शक तत्त्वे विषय सामग्रीची रचना आपल्या विषयातील आशया मध्ये / सामग्रीमध्ये संज्ञानात्मक, कौशल्य आणि भावनात्मक घटक समाविष्ट आहेत.-- संज्ञानात्मक घटक तथ्य, संकल्पना, तत्त्वे, गृहीतक, सिद्धांत आणि कायद्यांशी संबंधित आहे

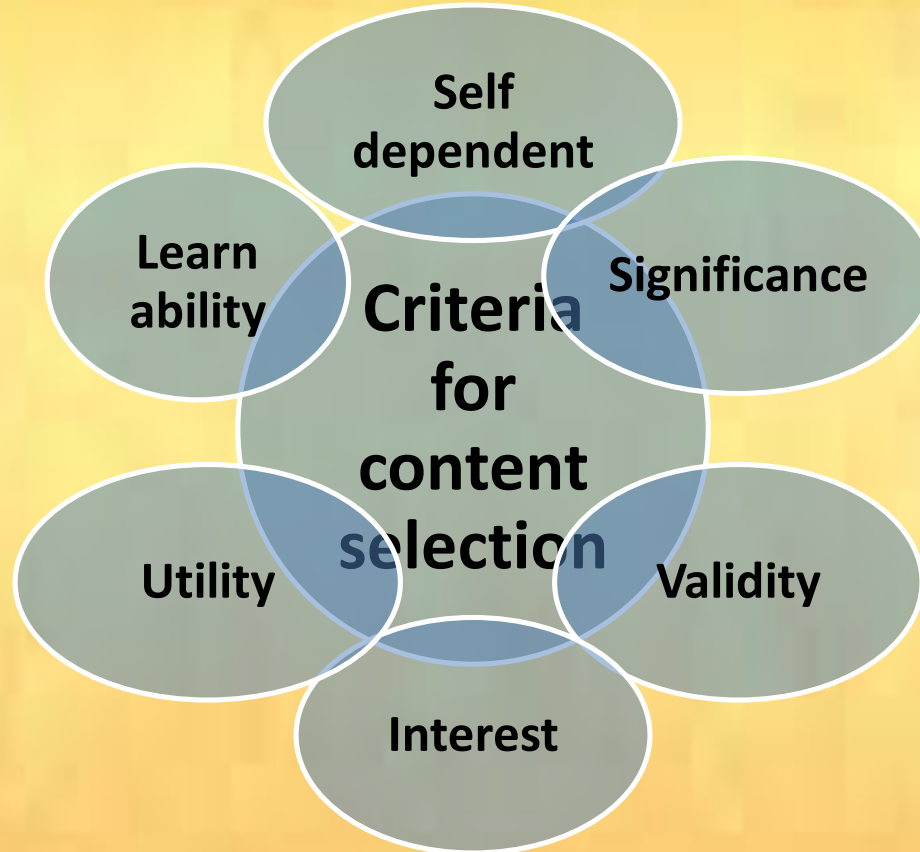

Content --

Content is defined as information to be learned in school ,another term for knowledge (a collection of facts ,concepts ,generalization ,principles)

आशय सामग्री शाळेत शिकली जाणारा माहिती म्हणून परिभाषित केली जाते, ज्ञानाची आणखी एक संज्ञा (तथ्ये, संकल्पना, सामान्यीकरण, तत्त्वे यांचा संग्रह)

5. Developing curriculum अभ्यासक्रम विकसित करणे

- ✓ Analysis of need गरजेचे विश्लेषण
- ✓ Aims and objectives of curriculum अभ्यासक्रमांचे ध्येय आणि उद्दीष्टे
- ✓ Different type of educational policies विविध प्रकारची शैक्षणिक धोरणे

6. Curriculum implementation अभ्यासक्रम अंमलबजावणी

• State wide implementation राज्य व्यापक अंमलबजावणी

• District wide implementation जिल्हा व्यापक
अंमलबजावणी

• School wide implementation शाळा व्यापक /विस्तृत
अंमलबजावणी

✓ STRATEGIES ---

✓ Empirical strategies प्रायोगिक कार्यनिती

✓ Normative मानक कार्यनिती

✓ Power strategies अधिकार कार्यनिती

7.Evaluation मूल्यांकन

- ✓ Of what मूल्यमापन कशाचे
- ✓ Of whom मूल्यमापन कोणाचे
- ✓ For what purpose मूल्यमापन कोणता हेतू
- ✓ By whom मूल्यमापन कोणाकडून
- ✓ Of where मूल्यमापन कुठे
- ✓ For whom मूल्यमापन कोणासाठी

Thank
You

PATTERN OF CURRICULUM ORGANIZATION

1. STUDENT CENTERED PATTERN OF CURRICULUM ORGANIZATION.

2. SUBJECT CENTERED PATTERN OF CURRICULUM ORGANIZATION.

3. CORRELATED PATTERN PATTERN OF CURRICULUM ORGANIZATION .

4. CORE PATTERN OF CURRICULUM ORGANIZATION.

5. BROAD FIELD PATTERN OF CURRICULUM ORGANIZATION.

अभ्यासक्रम संघटनेचा नमुना/ आकृतिबंध

1. विद्यार्थी केंद्रित अभ्यासक्रम संघटन
2. विषय केंद्रित अभ्यासक्रम संघटन
3. समवाय अभ्यासक्रम संघटन
4. गाभा अभ्यासक्रम संघटन.
5. विस्तारित क्षेत्र अभ्यासक्रम संघटन

Child Centered Curriculum

---

1. Student centered pattern of curriculum organization. विद्यार्थी केंद्रित अभ्यासक्रम संघटन

✓ Child centered curriculum means children take commands of their own learning . विद्यार्थी केंद्रित अभ्यासक्रम म्हणजे मुले त्यांच्या स्वतःच्या शिक्षणाची आज्ञा घेतात.

✓ Teachers are their to provide support and facilities the child's learning but children determine the direction of their own learning following their natural curiosities ,interest and passion.

✓ शिक्षक हे त्यांच्या मुलाचे शिक्षण समर्थन आणि सुविधा पुरवितात परंतु मुले त्यांच्या नैसर्गिक कुतूहल, आवड आणि उत्कटतेनुसार स्वतःच्या शिक्षणाची दिशा निश्चित करतात.

✓ The philosophy underlying this curriculum design is that the child is the centre of the educational process. या अभ्यासक्रमाची रचना असलेले तत्वज्ञान हे आहे की विद्यार्थी शैक्षणिक प्रक्रियेचे केंद्र आहे.

✓ The curriculum should be build upon his interest ,abilities ,purposes and needs . त्याच्या आवडी, क्षमता, उद्दीष्टे व गरजा यावर अभ्यासक्रम तयार केला पाहिजे.

✓ The curriculum focuses on the whole child and integrate all of the subject areas . अभ्यासक्रम संपूर्ण विद्यार्थी लक्ष केंद्रित करते आणि सर्व विषय क्षेत्र समाकलित करते.

✓ A new respect for child ,a new freedom of action was incorporated into curriculum building in the child centered school . मुलासाठी एक नवीन आदर, कृती करण्याचे एक नवीन स्वातंत्र्य बालकेंद्री शाळेत अभ्यासक्रम समाविष्ट केले गेले.

2. Subject centered pattern of curriculum organization. विषय केंद्रित अभ्यासक्रम संघटन

The model focuses on the content of the curriculum
प्रतिमान अभ्यासक्रमाच्या सामग्रीवर लक्ष केंद्रित करते

The subject centered design corresponds mostly to the
textbook written for the specific subject

विषय केंद्रित रचना बहुतेक विशिष्ट विषयासाठी लिहिलेल्या
पाठ्यपुस्तकाशी संबंधित आहे

2. Subject centered pattern of curriculum can be focus on.

- Traditional areas in traditional discipline . पारंपारिक क्षेत्रातील पारंपारिक शाखा .
- Interdisciplinary topics that touch on a wide variety of fields. विविध क्षेत्रांवर स्पर्श करणारे आंतरविद्या/अंतःविषय विषय.
- On the process such as the problem solving . समस्येचे निराकरण करण्यासारख्या प्रक्रियेवर आधारित .
- On the goal of teaching students to be critical consumers of information . विद्यार्थ्यांना माहितीचे चिकित्सक ग्राहक होण्यासाठी शिकवण्याच्या उद्देशाने.
- A curriculum can be organised around a subject center by focusing on the certain processes ,strategies ,life skill such as problem solving ,decision making ,or team work विशिष्ट प्रक्रिया, कार्यनीती, जीवन कौशल्य जसे की समस्येचे निराकरण, निर्णय घेणे किंवा कार्यसंघ कार्य यावर लक्ष केंद्रित करून एखाद्या विषयाच्या केंद्राभोवती अभ्यासक्रम आयोजित केला जाऊ शकतो.

3.CORRELATED PATTERN OF CURRICULUM ORGANIZATION

समवाय अभ्यासक्रम संघटन

Correlation Design- This comes from a core, **correlated curriculum designs** that links separate subjects **designs** in order to reduce fragmentation. Subjects related to one another, but each subject maintains identity. ... It sometimes called a holistic **curriculum** because it draws around themes and integration

सहसंबंध रचना - हा गाभा , गाभा कमी करण्यासाठी स्वतंत्र विषयांच्या डिझाइनशी जोडलेल्या असतात, परस्परसंबंधित अभ्यासक्रम डिझाइनमधून आला आहे. एकमेकांशी संबंधित विषय, परंतु प्रत्येक विषय आपली ओळख कायम ठेवतो. ... याला कधीकधी एक समग्र अभ्यासक्रम असे म्हणतात कारण ते विषय आणि एकत्रिकरणाकडे आकर्षित करते

CORRELATED CURRICULUM-- In this type of **curriculum** different subject of school are taught by **correlating** each other. **Mathematics science.**

***TASK CURRICULUM** John Dewey has suggested this type of curriculum. kelpertrik has given project-method teaching for this curriculum.*

4.CORE PATTERN OF CURRICULUM ORGANIZATION. गाभा अभ्यासक्रम संघटन.

Curriculum—The curriculum is built on a mandated core, which is defined and designed outside the classroom. All students learn a common set of knowledge, skills, and abilities. Though academic content remains the primary focus of the core curriculum, some core teaching is moving toward application and problem solving.

अभ्यासक्र ----अभ्यासक्रम एक अनिवार्य गाभा वर तयार केलेला आहे, जो वर्गाच्या बाहेर परिभाषित आणि आराखडा /योजना केलेली आहे. सर्व विद्यार्थी ज्ञान, कौशल्ये आणि क्षमतांचा एक सामान्य समूह शिकतात. जरी शैक्षणिक सामग्री मूळ अभ्यासक्रमाचे प्राथमिक केंद्रबिंदू राहिली असली तरी काही मूलभूत शिक्षण अनुप्रयोग /उपयोजित आणि समस्या सोडवण्याच्या दिशेने जात आहे.

The definition of core curriculum... is a set of courses that are considered basic and essential for future class work and graduation. Math, science, English, history and geography are an example of core curriculum in a middle school or high school.

गाभा अभ्यासक्रमाची व्याख्या .....ही अभ्यासक्रमांचा एक संच आहे वर्ग काम आणि पदवीसाठी जी भविष्यासाठी मूलभूत आणि आवश्यक मानली जाते. गणित, विज्ञान, इंग्रजी, इतिहास आणि भूगोल ही मध्यम शाळा किंवा हायस्कूलमधील मूळ अभ्यासक्रमाचे उदाहरण आहे

5.BROAD FIELD PATTERN OF CURRICULUM ORGANIZATION विस्तारित क्षेत्र अभ्यासक्रम संघटन

The broad fields curriculum organization combines two or more related subjects into a single broad field of study, for example, Language Arts combines the separate but related subjects of Reading, Spelling, Writing, Speaking, Listening, and Composition.

विस्तारित क्षेत्र -- दोन किंवा अधिक संबंधित विषयांना अभ्यासाच्या एकाच विस्तृत क्षेत्रात एकत्र करते, उदाहरणार्थ, भाषा कला वाचन, शब्दलेखन, लेखन, बोलणे, ऐकणे आणि रचना यांचे वेगळे परंतु संबंधित विषय एकत्र करते.

T H A N K S !!

